

1. ΚΕΙΜΕΝΟ: Η Ελληνική Παράδοση

Όπως κάθε άνθρωπος έχει το δικό του χαρακτήρα, έτσι και κάθε έθνος έχει κι αυτό το δικό του χαρακτήρα. Τον πιο ζωηρό χαρακτήρα και τον πιο ιδιόρρυθμο τον έχει η πατρίδα μας, η Ελλάδα. Αυτή η Ελλάδα έχει μέσα της κάποια δύναμη δραστική, που δεν την έχει κανένα έθνος. Κι αυτή η δύναμή της είναι δύναμη πνευματική. Δεν είναι μονάχα η εξυπνάδα, αλλά είναι προπάντων η φλόγα της καρδιάς και κάποια ιδιαίτερη σεμνή καρτερία της ψυχής που δε βρίσκεται σε κανένα λαό.

Πολλά έθνη έχουν μεγάλη ιστορία. Μα όποιος διαβάζει την ιστορία της Ελλάδας νομίζει πως τον τραβά μια **ανεξήγητη** δύναμη, γλυκιά και ποιητική, σαν ένας μαγνήτης που δεν ξέρει πού είναι κρυμμένος. Απορεί, διαβάζοντας πολέμους και σκληρά βάσανα, πού βρίσκεται αυτή η μυστηριώδης πηγή απ' όπου αναβρύζει τόση ποίηση που τον μαγεύει και τον κάνει να την αγαπήσει. Αυτό το μυστήριο μάγεψε τον κόσμο όλο και τον έκανε να παραμιλά για την Ελλάδα. Και το πιο μικρό επεισόδιο της ιστορία μας, το πιο **τιποτένιο** περιστατικό, ένας απλός λόγος που είπε ο Μιλτιάδης, ή ο Επαμεινώνδας, ένα ρητό που είπε ο χρηστός Φωκίωνας, μία χειρονομία που έκανε ο Αγησίλαος, μια απλή προσευχή που είπε ο Παλαιολόγος, παίρνουν τέτοια σημασία στις ψυχές όλων των ανθρώπων, που ζούνε σ' όλη τη ζωή τους με αυτά, σαν τα παιδιά που θυμούνται έως τα γηρατειά τους κάποια παραμύθια που γλυκάνανε τη φαντασία τους.

Τι είναι λοιπόν τούτη η μαγική ουσία που έχει μέσα της αυτή η Ελλάδα και κάνει τον κόσμο να νιώθει σαν δική του την ιστορία της;

Είναι αυτό το άπιαστο πνεύμα που έχουμε μέσα μας όλοι οι Έλληνες αυτό που έχετε κι εσείς, και που μπαίνει σε κάθε πράξη σας, σε κάθε σκέψη σας, σε κάθε αίσθημά σας, φυσικά κι αβίαστα, απροσπάθητα, χωρίς καν να το καταλάβετε. Αυτό το ήθος, αυτή η φυσική ουσία που μας δώρισε ο Θεός, είναι στολισμένη με κάποιες μυστηριώδεις χαρές, που αγιάζουνε τον πόνο, ημερεύουνε το θάνατο, νοστιμεύουνε το καθετί που δημιουργούμε, μ' ένα λόγο «κάνουμε την έρημο ν' ανθίσει» κατά το λόγο του προφήτη Ησαΐα. Κι όλα αυτά μεταδίδονται από γενιά σε γενιά μέσ' από το αίμα, μα πιο πολύ με κάποια ιερή και καταπληκτική λειτουργία που λέγεται Ελληνική παράδοση.

Αυτή η παράδοση είναι το θησαυροφυλάκιο που κλείνει μέσα του και φυλάγει στον αιώνα την αθάνατη ψυχή μας, την αθάνατη καρδιά μας. Μ' αυτή ζούμε και κινούμαστε και υπάρχουμε. Αυτή έκανε τον τυφλό τον Όμηρο να δείξει στους ανθρώπους που είχανε μάτια τη μυστική ομορφιά του κόσμου, αυτή έκανε τον Αισχύλο να πετά απάνω από τη γη σαν αετός χρυσοπτερούγος, αυτή έκανε τον Μεγ' Αλέξανδρο να 'χει τον Όμηρο κάτ' από το προσκέφαλό του και να ζήσει μια ζωή τριάντα μονάχα χρονών σαν ένα εξάισιο παραμύθι που βάσταξε αιώνες, αυτή έκανε τον Πολύκλειτο και τον Φειδία και τον Λύσιππο να μεταμορφώσουν σε ανθρώπους τα λιθάρια της Ελλάδας, αυτή έκανε τον Θουκυδίδη να κλαίγει από χαρά ακούγοντας τον Ηρόδοτο να διαβάξει την ιστορία του, αυτή έκανε τον Κολοκοτρώνη να φοράει την περικεφαλαία σαν αρχαίος Έλληνας και να πολεμά χαμογελώντας, αυτή έκανε τον Ρήγα να βγάζει φωτιά από το στήθος σαν τον αρχαίο Πίνδαρο, αυτή έκανε τον Νικηταρά, τον Διάκο, τον Ανδρούτσο, τον Τζαβέλλα, τον Ησαΐα Σαλώνων να κλαίνε απάνω στα αρχαία λιθάρια και να ποθούνε να πεθάνουνε αντρειωμένα πολεμώντας για το βασανισμένο και ατίμητο χόμα που κληρονομήσανε.

Αυτή έκανε τους τσοπαναραίους να ταιριάζουμε πάλι κάποια τραγούδια αθάνατα, τρεις χιλιάδες χρόνια ύστερ' από τον Όμηρο, και να θαμπώνεται ο κόσμος και ν' απορεί πώς τάχα εκείνοι οι βουνίσιοι είχανε τέτοια αισθήματα και τέτοια τέχνη. Γιατί τούτοι οι απλοί ποιητές ήταν οι κλειδοκράτορες αυτού του θησαυρού, που βρισκόταν χωμένος στα έγκατά τους και που κρατά φυλαγμένα προγονικά κειμήλια άφθαρτα. Και δεν έφτασε πως η Ελλάδα τιμήθηκε με την ανθρώπινη δόξα και στάθηκε η χαρά και η ελπίδα της οικουμένης, αλλά σαν ήρθε ο Χριστός στον κόσμο τιμήθηκε και με τη θεϊκή δόξα, γιατί αυτή την αγαπημένη θυγατέρα Του διάλεξε ο Θεός για να της παραδώσει το Ευαγγέλιό του και να της παραγγείλει να τον κηρύξει σ' όλο τον κόσμο με τη δική της τη γλυκύτατη γλώσσα, που την άπλωσε ο Μεγ' Αλέξανδρος κατά θεϊκή οικονομία μέχρι την Ινδία και τη Βακτριανή.

Το Βυζάντιο στάθηκε το χρυσό παλάτι απ' όπου βγήκε η νέα λάμψη του Ελληνισμού. Ο σκοτεινιασμένος και ξεραμένος κόσμος, πάλι ξανάνθισε σαν περιβόλι μοσχοβολημένο, κι ο σπόρος ήταν ο ένας κι **ακατάλυτος** σπόρος της ζωής, ο Ελληνικός. Αυτό έκανε το μεγάλο ποιητή της Ιταλίας Λεοπάρδη να πει κατάπληκτος, γράφοντας για το βυζαντινό φιλόσοφο Πλήθωνα: «Ακατάλυτη και τρομερή δύναμη Ελλάδα! Χωρίς το δικό σου πνεύμα, τίποτα δε γίνεται στον κόσμο. Όλα τα

γονιμοποιείς εσύ. Για μια στιγμή φαίνεται πως πεθαίνεις, κι άξαφνα παρουσιάζεσαι πάλι ολοζώντανη και δροσερή εκεί που δε σε περίμενε κανείς!». (...)

Φώτης Κόντογλου

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. 1. Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο του κειμένου με μία περίληψη 90-110 λέξεων.

(Μονάδες 25)

B. 1. Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 10-12 σειρών την άποψη του συγγραφέα: «Αυτή η παράδοση είναι το θησαυροφυλάκιο που κλείνει μέσα του και φυλάγει στον αιώνα την αθάνατη ψυχή μας, την αθάνατη καρδιά μας».

(Μονάδες 9)

B. 2. α. Να βρείτε τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου.

(Μονάδες 5)

B. 2. β. Με ποια συλλογιστική πορεία αναπτύσσει τη σκέψη του ο συγγραφέας στη δεύτερο παράγραφο του κειμένου;

(Μονάδες 5)

B. 3. α. Χρησιμοποιώντας καθεμία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε από μια δική σας πρόταση, ώστε να φαίνεται η σημασία της:

ιδιόρρυθμο, αναβρύζει, θησαυροφυλάκιο.

(Μονάδες 6)

B. 3. β. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου:

ανεξήγητη, τιποτένιο, ακατάλυτος.

(Μονάδες 6)

B. 4. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση της ερώτησης στην τρίτη παράγραφο;

(Μονάδες 4)

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Γ. Ως μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του Λυκείου σου εκπροσωπείς τους συμμαθητές σου σε μία εκδήλωση της περιοχής σου που έχει ως θέμα την παράδοση. Να συντάξεις μία εισήγηση με την οποία θα παρουσιάσεις τη σημασία της παράδοσης και θα προτείνεις μέτρα διαφύλαξης της εθνικής μας παράδοσης (400-500 λέξεις).

(Μονάδες 40)

Σπυροπούλου Μαρία, Φιλολόγος